

JAROCIŃSKA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DO ROKU 2030

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	1
JAROCIŃSKA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DO 2030 ROKU.....	3
ROZDZIAŁ I.....	5
MISJA STRATEGII I WIZJA SPOŁECZNOŚCI.....	5
1.1. MISJA STRATEGII 2030.....	5
1.2. WIZJA SPOŁECZNOŚCI W 2030 ROKU	6
ROZDZIAŁ II.....	7
ADRESACI STRATEGII I ICH POTRZEBY	7
2.1. OSOBY STARSZE	11
2.2. RODZINA.....	15
2.3. OSOBY Z OGRANICZONĄ SPRAWNOŚCIĄ.....	21
2.4. OSOBY Z KRĘGU WYSOKIEGO RYZYKA SOCJALNEGO	26
2.5. MIGRANCY.....	33
2.6. KADRA POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	35
ROZDZIAŁ III	41
CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	41
3.1. CELE STRATEGII 2030.....	41
3.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ I WYBRANE ZADANIA	42
ROZDZIAŁ IV	48
KONTEKSTY REALIZACJI STRATEGII	48
4.1. KONTEKST LOKALNY	48
4.2. KONTEKST POWIATOWY	50
4.3. KONTEKST REGIONALNY.....	50
4.4. KONTEKST KRAJOWY	51
4.5. KONTEKST EUROPEJSKI I GLOBALNY	52
ROZDZIAŁ IV	53
REALIZACJA STRATEGII	53
5.1. RAMY FINANSOWE STRATEGII	53
5.2. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA.....	53

JAROCIŃSKA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DO ROKU 2030

Jarocińska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku powstawała w warunkach szczególnych. Z jednej strony, w naszej gminie mogliśmy obserwować szereg spektakularnych, pozytywnych zmian w postaci rewitalizacji wspólnych przestrzeni, rozwoju budownictwa społecznego i innych usług oraz powstania Centrum Usług Społecznych, które ma być istotnym czynnikiem podnoszenia jakości życia mieszkańców. Jednak, z drugiej strony, cieniem na naszych działaniach i planach kładła się najpierw śmiertelność pandemia Covid-19, a następnie wojna w sąsiednim kraju, wywołana agresją Rosji na Ukrainę.

Zarówno pozytywne jak i negatywne okoliczności powstawania Strategii umacniają nas w przekonaniu, że ten dokument jest nam potrzebny. Po pierwsze, spełnił istotną rolę już w fazie tworzenia, skłaniając przedstawicieli instytucji i zaangażowanych organizacji do pogłębionej refleksji i dyskusji na temat oczekiwań, potrzeb i możliwości działania. Po drugie, umożliwił sformułowanie wniosków i rekomendacji wynikających z dotychczasowych, pozytywnych praktyk społecznych rozwijanych w ostatnich latach w Jarocinie. Szczególną rolę odgrywa tutaj współpraca międzysektorowa i interdyscyplinarna, która zaowocowała powstaniem jednego z pierwszych w regionie i w kraju centrów usług społecznych. Po trzecie, dokument ten wyznacza nam ścieżki postępowania w sytuacjach kryzysowych, które, jak pokazują wspomniane doświadczenia ostatnich lat, mogą nam się w najbliższych latach zdarzyć. Kryzys uchodźczy, wywołany wojną w Ukrainie jest tego dobitnym przykładem.

Dążymy więc do tego, by nie tylko systematycznie i planowo tworzyć warunki podnoszenia jakości życia wszystkich kategorii mieszkańców, ale także do tego, by dysponować narzędziami rozwiązywania obecnych i przyszłych problemów. Dzięki temu nasza społeczność będzie bardziej odporna na negatywne konsekwencje procesów globalnych i zdolna do współtworzenia pozytywnych zmian. Strategia 2030 mówi o tych kwestiach w konkretny sposób, odnosząc się do następujących adresatów: (1) osoby starsze, (2) rodziny, (3) osoby z ograniczoną sprawnością, (4) osoby z kręgu ryzyka socjalnego, (5) osoby z ograniczoną sprawnością oraz (6) kadrę pomocy

społecznej. O sytuacji każdej z tych kategorii piszemy najpierw w części diagnostycznej, by zilustrować ich specyficzne problemy i potrzeby, a następnie w części programowej piszemy o wypracowanej wizji, misji, celach, kierunkach działania i planowanych zadaniach.

Istotny wpływ na treść tego dokumentu miał Zespół do spraw opracowania strategii, który pracował w następującym składzie:

- Igor Armon - dyrektor Centrum Usług Społecznych w Jarocinie
- Agnieszka Majdecka - Centrum Usług Społecznych w Jarocinie
- Agnieszka Borkiewicz - Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Jarocin – szeroki zakres działań w obszarze kultury z różnymi grupami społecznymi
- Paulina Warzywoda - Wydział Oświaty i Kultury - Urząd Miejski w Jarocinie
- Przemysław Musielak - Wydział planowania strategicznego - Urząd Miejski w Jarocinie
- Urszula Jasek - referat spraw obywatelskich – Urząd Miejski w Jarocinie
- Przemysław Maślowski - Centrum Integracji Społecznej w Jarocinie
- Ireneusz Grześkowiak - Jarocińskie Stowarzyszenie "Pomost" - stowarzyszenie prowadzi Centrum Integracji Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy
- Alicja Ostojka - Środowiskowy Dom Samopomocy w Jarocinie
- Ilona Zielińska - Jarocińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Jarocinie.

W związku z tym, że strategia obejmuje aż dziesięcioletni okres, nie może być szczegółowym przewodnikiem po niepewnej przyszłości. Może jednak pełnić rolę – taką mamy nadzieję – „mapy działań” dla wszystkich, którzy chcą uczestniczyć we współtworzeniu rozwiązań korzystnych dla mieszkańców. Centrum Usług Społecznych będzie te działania inspirować, realizować i koordynować, korzystając ze współpracy szerokiego kręgu instytucji, organizacji i osób nieobojętnych na los ludzi w potrzebie. Naszą siłą jest solidarność, zaufanie i współpraca.

W imieniu Zespołu ds. opracowania strategii,

Igor Armon - Dyrektor Centrum Usług Społecznych w Jarocinie

Mariusz Kwiatkowski - Fundacja Partycypacja - ekspert zewnętrzny

ROZDZIAŁ I

MISJA STRATEGII I WIZJA SPOŁECZNOŚCI

W Jarocinie do wyzwań i problemów społecznych podchodzimy w sposób pozytywny, partycypacyjny i innowacyjny. Bogata tradycja idzie tutaj w parze z nowoczesnością i otwartością na nowe rozwiązania. Kultura jest dla nas nie tylko istotnym wyróżnikiem społeczności, ale też planowo stosowanym narzędziem integracji i aktywizacji mieszkańców. Dominuje tu klimat współpracy, który sprzyja rozwiązywaniu wspólnych problemów i podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Należy jednak przyznać, że przedstawiony wyżej, pozytywny obraz społeczności, nie stoi w sprzeczności z twierdzeniem, że w Jarocinie, podobnie jak w większości polskich gmin, nie brakuje problemów do rozwiązania i to często dramatycznych. Co więcej, wydarzenia ostatnich lat, takie jak pandemia Covid-19, czy agresja rosyjska na Ukrainę oraz związany z tym kryzys uchodźczy, stanowią swoiste memento. Musimy więc nie tylko reagować na bieżące potrzeby i problemy, ale antycypować przyszłe kryzysy, projektując i wdrażając odpowiednie rozwiązania. W tym właśnie celu stworzyliśmy wspólnie ten dokument. W pierwszym rozdziale wyjaśniamy jego sens, misję, którą ma do spełnienia i rysujemy docelową wizję społeczności uodpornionej na kryzysy.

1.1. MISJA STRATEGII 2030

Jarocińska strategia rozwiązywania problemów społecznych do 2030 roku, zwana dalej Strategią 2030, wyznacza cele, zadania i działania służące podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Jej misja jest więc szersza niż na to wskazuje nazwa dokumentu.

Ukierunkowując wysiłki służb społecznych, organizacji obywatelskich i władz samorządowych na podnoszenie jakości życia mieszkańców, chcemy przyczynić się nie tylko do rozwiązywania istniejących problemów społecznych, ale także do zapobiegania powstawaniu nowych.

Przyjmując więc podejście, które ze względu na jego istotne właściwości, możemy nazwać pozytywnym, skupiamy uwagę na następujących kategoriach mieszkańców: osoby starsze, rodzina, osoby z ograniczoną

sprawnością, osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego i migranci. Każda z tych kategorii została w Strategii 2030 odrębnie scharakteryzowana z punktu widzenia jej specyficznych potrzeb, potencjałów i kierunków interwencji służących podnoszeniu jakości życia, a tym samym rozwiązywaniu i zapobieganiu stanom kryzysowym.

Ponadto uwzględniamy sytuację pracowników służb społecznych oraz organizacji udzielających wsparcia. Ich kompetencje i możliwości działania stanowią bowiem istotny warunek wprowadzania i utrwalania oczekiwanych zmian, a tym samym powodzenia w realizacji celów Strategii 2030.

1.2. WIZJA SPOŁECZNOŚCI W 2030 ROKU

Mieszkańcy gminy Jarocin, dzięki realizacji celów i przedsięwzięć planowanych w Strategii 2030, uzyskają odpowiednią infrastrukturę instytucjonalną do zaspokajania istotnych potrzeb życiowych, rozwijania różnorodnych potencjałów oraz uzyskiwania adekwatnego wsparcia w sytuacjach trudnych i kryzysowych.

Społeczność Jarocina, w wyniku wprowadzenia założeń Strategii 2030, stanie się atrakcyjna, przyjazna i pomocna dla wszystkich, którzy zechcą związać z nią swoje losy i wносить swój osobisty wkład na rzecz wspólnego dobra.

Pozytywne, skoncentrowane na podnoszeniu jakości życia mieszkańców podejście do kwestii społecznych, zaowocuje powstaniem sprawnie działającego, zintegrowanego środowiska wsparcia dającego mieszkańcom poczucie zaufania i bezpieczeństwa.

Partycypacyjne, czyli włączające jak najszersze grono mieszkańców sposoby reagowania na zmieniającą się sytuację, umożliwią wczesne i trafne rozpoznawanie i zaspokajanie ich potrzeb.

Innowacyjne narzędzia w postaci nowych rozwiązań instytucjonalnych takich jak Centrum Usług Społecznych oraz stale poszerzana i modyfikowana lista dostępnych usług, ułatwią zarówno szerokie, pozytywne oddziaływanie na społeczność, jak i rozwiązywanie skomplikowanych, indywidualnych problemów mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.

Cele, zadania i działania w Strategii 2030 zostały zaplanowane więc w ten sposób, by wzmocnić lokalną odporność na różnorodne kryzysy zewnętrzne i wewnętrzne, czyli spowodować „efekt rezyliencji społecznej”.

ROZDZIAŁ II

ADRESACI STRATEGII I ICH POTRZEBY

Zgodnie z przedstawioną wyżej misją i wizją, Strategia 2030 skupia się na podnoszeniu jakości życia wszystkich mieszkańców gminy Jarocin. Korzystając z typologii zaproponowanej w Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 za głównych adresatów strategii jarocińskiej uznajemy

- (1) osoby starsze,
- (2) rodziny,
- (3) osoby z ograniczoną sprawnością,
- (4) osoby z kręgu ryzyka socjalnego,
- (5) migrantów
- (6) kadre pomocy i integracji społecznej.

W tej części Strategii 2030 opisujemy najpierw krótko gminę i jej mieszkańców, a następnie charakteryzujemy sytuację wyróżnionych kategorii, korzystając z różnorodnych danych. Każda charakterystyka kończy się wnioskami i rekomendacjami, do których nawiązujemy w części programowej. Można powiedzieć, że cele i kierunki działań, a także planowane przedsięwzięcia wynikają głównie z przedstawionego niżej przeglądu sytuacji mieszkańców.

Gmina Jarocin liczy ponad 45 tysięcy mieszkańców, z czego kobiety stanowią 51,7%. Składa się z 26 miejscowości, w tym 23 sołectw. Współpracuje z siedmioma miastami partnerskimi.

Biorąc pod uwagę, że istotnym punktem odniesienia dla Strategii, a także dla wysiłków podejmowanych przez kadry pomocy i integracji społecznej jest jakość życia mieszkańców, analizę danych zaczynamy od tego zagadnienia. W badaniach przeprowadzonych latem 2021 roku zadano celowo dobranej grupie mieszkańców Jarocina szereg pytań wskaźnikowych dotyczących samooceny jakości życia.¹ Wyodrębniono 14 aspektów, które odzwierciedlają

¹ Szczegółowe dane dotyczące założeń, przebiegu i wyników omawianych badań znajdują się w raporcie opracowanym przez Mariusza Kwiatkowskiego: „CUS – nowa jakość życia mieszkańców gminy Jarocin. Raport z diagnozy potrzeb i potencjałów”, Jarocin 2021.

nie tylko samoocenę, ale także, co ważne z punktu widzenia Strategii, ocenę relacji społecznych. Zgodnie z koncepcją kapitału społecznego oraz z podejściem sieciowym w rozwoju społecznościami, relacje się liczą jako nieformalne sieci kontaktów między ludźmi, między grupami i między organizacjami. *Badania dotyczące cech charakteryzujących „dobrą społeczność” nieodmiennie pokazują, że ludzie cenią sobie zarówno obecność różnorodnych grup społecznych czy grup wsparcia jak i tych mieszkańców, którzy są dobrymi, pomagającymi sobie nawzajem sąsiadami* (A. Gilchrist, Dlaczego relacje są ważne? Warszawa 2014, s.25). Jak w świetle tego założenia kształtują się i jak są oceniane relacje w Jarocinie? Dane prezentowane w tabeli numer 1 wiele mówią o tym aspekcie życia społecznego.

Tab. 1. Ocena stopnia zadowolenia z poszczególnych aspektów życia przez mieszkańców Jarocina

Stopień zadowolenia	Bardzo zadowolony	Raczej zadowolony	Średnio zadowolony	Raczej niezadowolony	Bardzo niezadowolony	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy
1. ze swoich przyjaciół, najbliższych znajomych	42,8%	41,4%	10,9%	0,2%	0,2%	3,5%	0,9%
6. ze swojego miejsca zamieszkania	43,9%	35,8%	15,3%	1,9%	1,4%	1,6%	0,0%
7. ze swoich dzieci	58,50%	16,3%	2,8%	0,2%	0,5%	2,4%	19,2%
8. ze swego małżeństwa/stałego związku	35,3%	24,1%	7,2%	1,4%	1,2%	1,2%	27,8%

Badania miały rozbudowany charakter i składały się z następujących etapów: Analiza danych zastanych, warsztaty informacyjno-diagnostyczno-strategiczne, opracowanie kwestionariusza ankiety / wywiadu oraz scenariusza wywiadu, wywiady pogłębione, badania ilościowe.

9. z materialnych warunków bytu - mieszkania, wyposażenia	24,8%	42,0%	28,6%	4,1%	1,9%	0,7%	0,0%
10. ze stanu swojego zdrowia	10,4%	39,6%	34,1%	6,9%	5,2%	1,9%	1,2%
11. z przebiegu pracy zawodowej	20,5%	30,3%	17,9%	2,1%	0,7%	4,8%	24,3%
12. ze swoich perspektyw na przyszłość	9,6%	31,5%	26,2%	6,8%	1,6%	18,0%	4,2%
13. ze swoich dochodów i sytuacji finansowej	8,6%	24,3%	44,6%	11,7%	5,8%	4,2%	0,7%
14. z całego życia	20,7%	46,7%	20,2%	2,3%	0,5%	9,1%	0,5%

Zgromadzone i przedstawione wyżej dane uzasadniają stwierdzenie, że jarocinianie zasadniczo pozytywnie oceniają zarówno jakość swojego życia jak i jakość relacji łączących ich z innymi. We wszystkich wyróżnionych aspektach przeważają wybory pozytywne. Należy przy tym podkreślić, że najwyższą ocenę uzyskały trzy pierwsze pozycje - zadowolenie z dzieci, ze znajomych i przyjaciół, a także z miejsca zamieszkania. W świetle tych danych można uznać, że Jarocin jest zasadniczo uznawany za miejsce dobre do życia, a jego mieszkańców łączą pozytywne więzi. Jest to istotny zasób, który sprzyja zaufaniu i zaangażowaniu w rozwiązywanie wspólnych problemów i problemów sąsiadów w potrzebie.

Dane w tabeli ujawniają też potencjalne źródła problemów. Kolorem czerwonym zaznaczono aspekty, które oceniono niżej od pozostałych (zdrowie, perspektywy, finanse). Ten ogólny obraz stanu zadowolenia i niezadowolenia może być uznany za mocny argument na rzecz rozwoju

usług społecznych świadczonych nieodpłatnie lub dofinansowanych przez instytucje publiczne. Listę postulowanych usług przedstawia tab. 2.

Tab. 2. Oceny dotyczące potrzeby zwiększenia dostępu do usług społecznych.

Potrzeba zwiększenia dostępu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
1. do podstawowej opieki zdrowotnej	68,1%	25,3%	3,0%	0,9%	2,6%
2. do specjalistycznej opieki zdrowotnej	73,0%	22,3%	2,8%	0,5%	1,4%
3. do usług rehabilitacyjnych	72,3%	21,2%	3,3%	0,5%	2,8%
4. do sprzętu rehabilitacyjnego	61,6%	28,1%	3,5%	0,7%	6,0%
5. do poradnictwa specjalistycznego	69,1%	22,8%	3,5%	0,7%	3,9%
6. do opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niesamodzielnych	55,1%	30,2%	2,8%	0,5%	11,4%
7. do mobilnej opieki nad osobami niesamodzielnymi w ich domach	55,6%	29,3%	3,5%	1,2%	10,5%
8. do usług mieszkaniowych (mieszkania interwencyjne, wspomagane)	47,0%	33,3%	3,7%	1,2%	14,9%
9. do usług aktywizujących, zapobiegających izolacji i samotności	53,3%	34,4%	2,8%	0,7%	8,8%
10. do usług wsparcia dla rodziców małych dzieci (do 5 r.ż.)	49,5%	37,0%	1,6%	0,7%	11,2%

Dane zawarte w tabeli numer 2, na tle przedstawionych wyżej ocen jakości życia, mogą zaskakiwać. Okazuje się, że mimo relatywnie wysokiej oceny wszystkich wyróżnionych aspektów, mieszkańcy Jarocina zdecydowanie opowiadają się za zwiększeniem dostępu do wyróżnionych usług. Za najbardziej palące uznają przy tym usługi rehabilitacyjne i dostęp do

specjalistycznej opieki zdrowotnej. Jak wyjaśnić tę rozbieżność? Jest ona pozorną. Po pierwsze, wymienione postulaty zwiększenia dostępu do usług wiążą się z sygnalizowanym w odpowiedziach ujętym w tabeli numer 1 niepokojem dotyczącym osłabionego zdrowia, niepewności dotyczącej przyszłych losów oraz niskich zasobów finansowych. Po drugie, podobnie jak w całym kraju, również w Jarocinie, mieszkańcy kształtują swój los i poczucie satysfakcji z życia głównie w oparciu o zasoby prywatne i rodzinne, nie odczuwając deficytu usług publicznych. Po trzecie, w tych odpowiedziach kryje się niepokój dotyczący sytuacji osób o szczególnych potrzebach, które nie są w stanie samodzielnie, i nawet przy wsparciu rodziny zaspokoić swoich istotnych potrzeb. Są to bez wątpienia osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z kręgu ryzyka socjalnego oraz kilka innych kategorii mieszkańców. W kolejnych częściach rozdziału analizujemy ich sytuację i formułujemy wnioski, które następnie stają się przesłankami w formułowaniu celów, kierunków działania i planowanych zadań.

2.1. OSOBY STARSZE

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym

W całym kraju, w tym również w województwie wielkopolskim rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w populacji. Jak podaje Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku – każdy kolejny rok przynosi wzrost (2016 – 18,8%, 2017 – 19,4%, 2018 – 19,9%, 2019 – 20,4%). W tej kategorii osób zdecydowanie przeważają kobiety. Według prognoz GUS dot. stanu ludności w województwie wielkopolskim w latach 2013-2050 liczba osób w wieku 65 lat i więcej zwiększy się o 116,7%, a osób w wieku 80 lat i więcej o 168,4%. Jednym z wyzwań systemowych będzie wysoki udział osób 80 lat i więcej w populacji osób starszych.

Według danych z rejestru osób zameldowanych w Jarocinie, w ostatnich latach rośnie liczba zgonów (2018 – 490, 2019 – 463, 2020 – 571, 2021 – 606), a spada liczba urodzeń (2018 – 525, 2019 – 479, 2020 – 465, 2021 – 435).

Liczba osób w tzw. wieku poprodukcyjnym, według informacji z Urzędu Gminy, systematycznie rośnie. W przypadku mężczyzn jest to wzrost o ponad

250 osób między 2018 a 2021 rokiem, natomiast w przypadku kobiet niemal o trzysta.

Stan na dzień 31.12.2018 r. - Kobiety 60+ 6326, Mężczyźni 64+ 3251

Stan na dzień 31.12.2019 r. - Kobiety 60+ 6474, Mężczyźni 64+ 3360

Stan na dzień 31.12.2020 r. - Kobiety 60+ 6569, Mężczyźni 64+ 3470

Stan na dzień 31.12.2021 r. - Kobiety 60+ 6617; Mężczyźni 64+ 3519

Zadłużanie się emerytów

Zjawisko zadłużania się emerytów w Jarocinie nie było badane, jednak biorąc pod uwagę dane regionalne, można przypuszczać, że ten problem dotyka także mieszkańców Jarocina.

W Wielkopolsce – zgodnie z danymi prezentowanymi w Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego - w 2017 roku takich osób było 19 771 (8,5% wszystkich zadłużonych emerytów) z zadłużeniem na kwotę 238,5 mln (8,3% ogólnej kwoty zadłużenia). Powody zadłużania się emerytów są niezmiennie od lat: niewystarczające dochody, zaciąganie zobowiązań na rzecz młodszych członków rodziny i śmierć współmałżonka. 62% zadłużonych emerytów stanowiły seniorki. Średnie zadłużenie Wielkopolan w wieku 60 lat i więcej z tytułu kredytów konsumpcyjnych wynosiło 16,6 tys. złotych w 2018 roku, natomiast z tytułu kredytów hipotecznych 74,8 tys. złotych.

Wzrost udziału świadczeniobiorców w wieku poprodukcyjnym wśród klientów pomocy społecznej

W skali województwa wielkopolskiego, zgodnie z danymi przedstawionymi w Strategii Polityki Społecznej widoczny jest wzrost udziału procentowego świadczeniobiorców w wieku poprodukcyjnym wśród klientów pomocy społecznej, 2016 – 17%, 2017 – 20%, 2018 – 22,1%, 2019 – 23,8%²³. W systemie pomocy społecznej wzrasta liczba jednoosobowych gospodarstw domowych prowadzonych przez emerytów i rencistów (2014 rok – 10891 os., 2019 rok – 14396 os.), takie gospodarstwa w 2014 roku stanowiły 26% ogółu gospodarstw jednoosobowych w systemie, a w 2019 roku prawie 32% (SPSWW, s. 24).

Liczba osób korzystających ze świadczeń w wieku poprodukcyjnym w Jarocinie jest stabilna.

2018 r. – 238 osób, w tym 182 kobiety, 56 mężczyzn

2019 r. – 242 osoby, w tym 197 kobiet, 45 mężczyzn

2020 r. – 228 osób, w tym 181 kobiet, 47 mężczyzn

2021 r. – 234 osoby, w tym 182 kobiety, 52 mężczyzn

Samotność i osamotnienie seniorów

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku mocno podkreśla rosnące znaczenie samotności seniorów. Jest to wyzwanie, z którym mierzą się one na co dzień i z którym – jak podkreślają autorzy Strategii Wojewódzkiej – będzie musiał się zmierzyć system wsparcia społecznego. Zgodnie z danymi regionalnymi (SPSWW 2030: 28) niemal co piąta osoba po 65 roku życia czuje się samotna, a odsetek ten istotnie wzrasta wśród osób powyżej 80. roku życia. Uczucia samotności doświadczają najczęściej osoby mieszkające w jednoosobowych gospodarstwach, przede wszystkim owdowiałe kobiety. Problemy z jakimi najczęściej mierzą się osoby starsze to: problemy zdrowotne, utrata bliskich, zakończenie życia zawodowego, samotność/izolacja, niekiedy brak pieniędzy, utrata samodzielności, nuda, brak poczucia bezpieczeństwa oraz poczucie bycia niepotrzebnym. Społeczne konsekwencje osamotnienia to przede wszystkim: pogorszenie stanu zdrowia, większe ryzyko depresji (na depresję cierpi 15%-30% osób w wieku powyżej 65 roku życia (SPSWW 2030: 29).

Strategia Wojewódzka rekomenduje, by odpowiedzią na tego typu wyzwania i potrzeby było upowszechnienie w gminach wielkopolskich metody OSL (organizowanie społeczności lokalnej). Należy podkreślić, że w Jarocinie metoda ta jest od pewnego czasu stosowana, a w 2021 roku, wraz z otwarciem Centrum Usług Społecznych została wprowadzona na stałe jako istotna część działalności CUS. Rekomenduje się również rozwój zróżnicowanego katalogu usług, w tym monitorowanie jednoosobowych gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby 75+ oraz podejmowanie inicjatyw międzygeneracyjnych.

W diagnozie z 2021 zapytano seniorów o wybrane kategorie usług w związku z planowanym powołaniem CUS (Tab. . Wszystkie cztery usługi uzyskały ich wysoką akceptację. Warto zwrócić uwagę na bardzo silne poparcie dla klubów

społecznych, które - zgodnie z rekomendacjami - mają charakter międzypokoleniowy

Tab. 3. Akceptacja pakietu usług przez seniorów.

Lista usług	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
1. Kluby społeczne (samopomocy)	75,2%	21,3%	0,0%	0,7%	2,8%
2. Rehabilitacja	68,1%	29,1%	1,4%	0,7%	0,7%
3. Kluby rodzinne	59,6%	33,3%	0,0%	0,0%	7,1%
4. Opaska monitorująca	59,6%	27,7%	3,5%	0,0%	9,2%

Seniorzy zapytani o usługi ważne z ich osobistego punktu widzenia jednoznacznie wskazują usługi rehabilitacyjne oraz opaskę monitorującą.

Tab. 4. Usługi ważne z osobistego punktu widzenia seniorów.

Lista usług	Ważna usługa
1. Kluby społeczne (samopomocy)	8,2%
2. Rehabilitacja	47,1%
3. Kluby rodzinne	5,9%
4. Opaska monitorująca	38,8%
Razem:	85

Biorąc pod uwagę ujawnione potrzeby a także oczekiwania seniorów oraz wysoki **koszt utrzymania mieszkańców w DPS (5-6 tys. mies.)**, potrzeba większej liczby mieszkań chronionych / wspomaganych / treningowych przystosowanych do różnorodnych potrzeb.

Narastające potrzeby wsparcia dla seniorów

Podsumowując przegląd sytuacji seniorów, potwierdzamy w odniesieniu do społeczności Jarocina tezę o narastające potrzeby wsparcia (opieki, pielęgnacji) osób starszych, samotnych i niesamodzielnych, na które będzie musiał odpowiedzieć system pomocy społecznej w skali kraju, regionu i w skali lokalnej. W części programowej wskazujemy kierunki działania i zadania, których celem będzie zaspokajanie wskazanych potrzeb.

2.2. RODZINA

Odniesienie się w Jarocińskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku do szeroko rozumianych zagadnień życia rodzinnego i usług na rzecz rodziny jest przejawem zmiany, jaka nastąpiła w ostatnich latach. Główną jej przesłanką jest poszerzanie zakresu usług na całą społeczność zamiast skupiania się na zjawiskach negatywnych.

Przez pryzmat rodziny moglibyśmy w zasadzie analizować sytuację wszystkich kategorii mieszkańców, ponieważ wszyscy funkcjonują w obrębie rodzin, nawet jeśli niektórzy utracili najbliższych lub wybrali życie w pojedynkę. Biorąc jednak pod uwagę, że w odrębnych podrozdziałach podejmujemy zagadnienie potrzeb i problemów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób z kręgu ryzyka socjalnego oraz migrantów, tutaj skupimy się z jednej strony na rodzinie jako całości, a z drugiej na problemach rodziców, dzieci i młodzieży.

Zaczynamy więc od spojrzenia na kwestie demograficzne, by następnie skupić uwagę na edukacji i psychospołecznych aspektach funkcjonowania młodych ludzi w społeczności Jarocina.

Małżeństwa, rozwody, urodzenia

Tabela numer 4 zawiera informacje dotyczące liczby zgonów, zawartych małżeństw, rozwodów i urodzeń. Chodzi o to, by pokazać demograficzny potencjał gminy.

Tab. 4. Liczba zgonów, zawartych małżeństw, rozwodów i urodzeń.

Źródło danych	Wydarzenia	2018	2019	2020	2021
Dane z rejestru osób zameldowanych na terenie gminy Jarocin	Liczba zgonów	490	463	571	606
	Liczba małżeństw	113	115	107	210
	Liczba rozwodów	31	30	43	77
	Liczba urodzeń	525	479	465	435

Biorąc pod uwagę rosnącą liczbę zgonów (490 w 2018 roku, 606 w roku 2021), rosnącą liczbę rozwodów (31 w 2018 roku, 77 w 2021 roku) oraz spadającą liczbę urodzeń (525 w 2018 roku, 435 w 2021 roku), możemy uznać, że potencjał demograficzny Jarocina spada. Skokowy wzrost liczby ślubów w 2021 roku nie zmienia tego pesymistycznego obrazu. Trzeba jednak pamiętać o możliwym impulsie, którego można się spodziewać dzięki uchodźcom ukraińskim.

Tab. 5. Liczba dzieci korzystających z placówek opiekuńczych i oświatowych.

Placówki wychowawcze i oświatowe	Liczba Placówek 2018/19	Liczba dzieci	Liczba Placówek 2020/21	Liczba dzieci 2020/21
żłobki	7	167	7	172
oddział przedszk. "0"	1	7	-	-
przedszkola	19	1944	22	2004
publiczne	3	438	3	455
niepubliczne	16	1506	19	1549
szkoły podstawowe	19	4003	18	4296
publiczne	8	2903	8	3045
niepubliczne	11	1100	10	1181
gimnazjum	14	456	-	-
publiczne	5	280	-	-
niepubliczne	9	176	-	-
szkoły ponadpodstawowe	6		6	3695

Poradnictwo na rzecz dzieci i młodzieży, jak pokazują dane w tabeli nr 6 jest dość rozbudowane. Liczba młodych ludzi, którzy w kolejnych latach uzyskują dostęp do usług diagnostycznych i którym udzielono wsparcia w zakresie psychologii, pedagogiki i logopedii jest wysoka. Powstaje pytanie, czy jest ona wystarczająca. Biorąc pod uwagę sygnalizowane przez specjalistów negatywne konsekwencje izolacji podczas pandemii Covid-19 w latach 2020-2022, warto zwiększać zakres usług i stosowanych narzędzi wsparcia na rzecz tej grupy mieszkańców.

Tab. 6. Poradnictwo na rzecz dzieci i młodzieży.

Nazwa placówki	Liczba klientów	Rodzaj wsparcia	Rok szkolny	
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jarocinie, ul. Szubianki 21	Liczba zdiagnozowanych dzieci	Psychologiczne	2018/2019	661
			2019/2020	659
			2020/2021	
		Pedagogiczne	2018/2019	581
			2019/2020	627
			2020/2021	
	Liczba osób, którym udzielono bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej	Logopedyczne	2018/2019	229
			2019/2020	238
			2020/2021	
		Psycholog	2018/2020	254
			2019/2021	301
			2020/2021	
		Pedagog	2018/2020	181
			2019/2021	341
			2020/2021	
		Logopeda	2018/2020	363
			2019/2021	268
			2020/2021	

Pieczna zastępcza

Pieczna zastępcza jest istotnym z punktu widzenia dobrostanu dzieci narzędziem wsparcia i łagodzenia negatywnych skutków sytuacji w jakiej znalazły się w wyniku osierocenia lub niewydolności wychowawczej rodzin biologicznych.

Od wielu lat podejmowane są w Polsce próby deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Jest kilka komplementarnych ścieżek, które mogą prowadzić do

tego celu. Po pierwsze, jest to profilaktyka polegająca na intensywnym rozwój usług dla rodzin wychowujących dzieci. Jest to zadanie gminy zmierzające do zmniejszania liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Po drugie, są to działania na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i profesjonalizacji zawodu rodzica zastępczego powiązane z obniżaniem liczebności placówek opiekuńczo-wychowawczych i egzekwowaniem zakazu umieszczania w pieczy instytucjonalnej dzieci młodszych. Po trzecie, intensyfikacja działań zmierzających do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Dotychczasowe próby deinstytucjonalizacji trafiają jednak na szereg barier, między innymi: brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, brak wystarczającej liczby rodzinnych form pieczy zastępczej, niskie świadczenia dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, brak uprzywilejowanego dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej, niska motywacja rodziców biologicznych do pracy w celu odzyskania dzieci, które trafiły do instytucji.

Dane przedstawione w tabeli numer 7 na przykładzie Jarocina ilustrują niektóre ze wskazanych problemów. Między rokiem 2018 a 2021 zmniejszyła się zarówno liczba rodzin zastępczych jak i liczba umieszczonych w nich dzieci. Nie zmniejszyła się jednak liczba dzieci korzystających z instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Gmina nie dysponuje narzędziami służącymi rozwijaniu rodzinnej pieczy zastępczej. Nawet powiat, który ma w swoim zakresie to zadanie nie ma możliwości samodzielnego przezwyciężenia niektórych wskazanych barier. W tej sytuacji warto rozbudować i zaplanować zadania, które wzmacniają profilaktykę i wsparcie dla rodzin, które odczuwają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W przypadku Jarocina obiecującą formą wydają się kluby rodzinne, o których szerzej piszemy w rozdziale programowym.

Tab. 7. Stan pieczy zastępczej w powiecie jarocińskim.

Nazwa placówki	Kategoria analizy		2018	2019	2020	2021
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Jarocin, ul. Dworcowa 2	Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w powiecie jarocińskim	liczba rodzin zastępczych	50	44	43	40
		liczba dzieci w tych rodzinach	70	65	60	56
	Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających	liczba rodzin zastępczych	54	52	49	50
		liczba dzieci w nich przebywających	76	76	69	33
	Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	liczba dzieci na dzień 31.12 danego roku)	29	27	28	33
	Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	liczba dzieci	6	9	5	5

Silnym argumentem na rzecz rozwoju tej formy wsparcia są wyniki badań sondażowych przeprowadzonych wśród rodziców małych dzieci w 2021 roku. Jak pokazują dane w tabeli numer 8, osoby te pytane o usługi ważne z ich osobistego punktu widzenia najczęściej wybierają kluby rodzinne (55, 6%).

Tab. 8. Usługi ważne z osobistego punktu widzenia potrzeb rodziców małych dzieci

Lista usług	Ważna usługa
1. Kluby społeczne (samopomocy)	6,3%
2. Rehabilitacja	27,0%
3. Kluby rodzinne	55,6%
4. Opaska monitorująca	11,1%
Razem:	63

Obraz życia rodzinnego należy uznać, ogólnie rzecz biorąc za pozytywny. Jednak przedstawione wyżej dane pokazują problemy, które wymagają odpowiedniej reakcji w postaci planowanych działań. Część rodzin z małymi dziećmi potrzebuje kompleksowego wsparcia, które mogą otrzymać w Klubach Rodzinnych. Potrzebne są także bardziej zróżnicowane i atrakcyjne zajęcia dla młodzieży. Za poważny problem należy uznać kryzys pieczy zastępczej. Zjawisko ma, co prawda charakter ogólnokrajowy, jednak niektóre rozwiązania lokalne mogłyby załagodzić sytuację.

2.3. OSOBY Z OGRANICZONĄ SPRAWNOŚCIĄ

Niepełnosprawność z oczywistych względów jest istotnym czynnikiem obniżenia jakości życia i dobrostanu osób, które jej doświadczają. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Jest to wystarczający powód, by kategoria osób z niepełnosprawnościami pojawiła się jako adresat Strategii rozwiązywania problemów społecznych. Jest jednak jeszcze inna istotna przesłanka – konsekwencje dla całego społeczeństwa i społeczności lokalnych.

Aby oszacować skalę problemu, odwołajmy się do danych ogólnopolskich i regionalnych. W świetle danych zgromadzonych podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku, liczba osób z niepełnosprawnościami (biologiczną i prawną) wynosiła wówczas 428,8 tys., co stanowiło 12,4% ogółu ludności w województwie wielkopolskim (w kraju 12,2%). Oznacza to, że przeciętnie co ósmy mieszkaniec województwa wielkopolskiego jest dotknięty niepełnosprawnością.

Istotną konsekwencją dużej skali niepełnosprawności są wysokie koszty obciążające zarówno jednostki jak i całe społeczeństwo. Jednym z ważnych rozwiązań, poza niezwykle ważną profilaktyką, jest dostosowanie rynku pracy do potrzeb i możliwości osób dotkniętych niepełnosprawnościami oraz wsparcie dla osób, którym zagraża ubóstwo w wyniku obniżonej lub utraconej sprawności. W kolejnych punktach omawiamy wymienione zagadnienia, a następnie skupiamy uwagę na rehabilitacji jako czynnika poprawy sytuacji tej kategorii mieszkańców.

Społeczne koszty niepełnosprawności

Jak już podkreślaliśmy, na problem niepełnosprawności patrzymy głównie z perspektywy osób nią dotkniętych. Bierzemy jednak pod uwagę także szerszy, społeczny i ekonomiczny kontekst. Patrząc z obu tych perspektyw, dostrzegamy kluczową rolę profilaktyki. Przyjrzyjmy się danym

prezentowanym w wojewódzkiej strategii polityki społecznej: „Z ustaleń Instytutu Psychiatrii i Neurologii wynika, że zaburzenia psychiczne kosztują państwo utratę 3-4% PKB i są najczęstszą przyczyną pobierania rent inwalidzkich. Szacuje się, że w Polsce koszty samej tylko depresji ponoszone przez ZUS (w związku z orzeczeniami o niepełnosprawności) są prawie 4,5 razy większe niż koszty jej leczenia ponoszone przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Równocześnie koszty społeczne depresji, wynikające z utraconej produktywności, wynoszą w skali kraju od 1 do 2,6 mld zł rocznie” (Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, s. 40-41).

Wniosek dla lokalnej polityki społecznej wydaje się oczywisty. Skuteczne przeciwdziałanie zjawisku wzrostu liczby osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi jest możliwe tylko w przypadku rozbudowanej sieci instytucji służących profilaktyce i wczesnej interwencji. Patrząc z takiej perspektywy należy uznać powstanie i działanie CUS za czynnik sprzyjający większej skuteczności w realizacji tych zadań.

Jako podaje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarocińskim na lata 2021-2030 osoby z niepełnosprawnością stanowią znaczny odsetek społeczności. W powiecie jarocińskim szacuje się, że rocznie jest wydawanych ok. 2 tysięcy orzeczeń dla osób z niepełnosprawnością. Liczba osób które można uznać za niepełnosprawne, jest jednak trudna do oszacowania, ponieważ brakuje dostępu do danych osób posiadających orzeczenia wydawane do celów rentowych przez orzecznictwo ZUS lub KRUS.

Tabela poniżej przedstawia dane pochodzące ze strategii powiatowej

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem wg wieku, płci i statusu na rynku pracy

Rok	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Zatrudnienie	
	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 +	K	M	Tak	Nie
2018	374	771	445	1590	129	192	602	667	816	774	223	1367
2019	311	820	594	1725	124	148	616	837	955	770	275	1450
2020	310	719	549	1578	105	176	546	751	844	734	311	1267

Lp.	Rok	Liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3	4-7	8-16	K	M
1.	2018	288	46	88	154	103	185
2.	2019	245	36	73	136	11	134
3.	2020	268	56	49	163	103	165

Rynek pracy dla osób z niepełnosprawnościami

Mimo rozwoju podmiotów ekonomii społecznej rynek pracy dla osób z niepełnosprawnościami nadal jest relatywnie wąski, czego konsekwencją jest bierność zawodowa dużej części tej kategorii mieszkańców. Wynika to, między innymi ze stosunkowo niższego poziomu wykształcenia niż ogół ludności. Współczynnik aktywności zawodowej w 2019 roku dla populacji województwa wielkopolskiego ogółem wynosił 58,9%, natomiast dla osób z niepełnosprawnościami 14,3% (Strategia PSWW, s. 44). Wskazana rozbieżność powoduje wiele niekorzystnych skutków. Jednym z nich jest stan budżetów domowych. W świetle danych ogólnopolskich z 2019 roku przychody gospodarstw domowych z osobami z niepełnosprawnościami były średnio niższe o ok. 400 zł niż przychody gospodarstw domowych ogółem.

W Jarocinie prowadzi działalność Centrum Integracji Społecznej, które zatrudnia 50 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale również osób z niepełnosprawnościami. Centrum Integracji Społecznej służy reintegracji zawodowej i społecznej wspierając codzienne życie mieszkańców

Zagrożenie ubóstwem z powodu niepełnosprawności

W świetle dostępnych danych można stwierdzić, że obecność osoby z niepełnosprawnościami w rodzinie jest jednym istotnych czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem. Do czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem należy zaliczyć obecność osoby z niepełnosprawnością w gospodarstwie domowym. Stopa ubóstwa skrajnego w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą z niepełnosprawnością wyniosła w 2019 roku ok. 6,5% (4,2% dla ogółu gospodarstw domowych, 3,7% dla gospodarstw domowych bez osób z niepełnosprawnością), w tym z przynajmniej 1 dzieckiem do lat 16 posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności – ok. 5,5%. Stopa ubóstwa skrajnego wśród

gospodarstw domowych, w których niepełnosprawna była głowa gospodarstwa domowego wynosiła w 2019 roku 5%. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą z niepełnosprawnością wyniósł 18,6% (13% dla ogółu gospodarstw), a ubóstwa ustawowego 13% (9% dla ogółu gospodarstw).

Opisana sytuacja jest silną przesłanką na rzecz rozwijania szeroko rozumianych usług rehabilitacyjnych. Odpowiednio rozwinięte i dopasowane do potrzeb mają szansę stać się czynnikiem wzmacniającym potencjał usługobiorców. Te obiektywne przesłanki znajdują potwierdzenie w opiniach samych zainteresowanych. Osoby niesamodzielne i z niepełnosprawnościami również akceptują proponowany pakiet usług ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji.

Tab. 9. Akceptacja pakietu usług przez osoby niesamodzielne i z niepełnosprawnościami.

Lista usług	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
1. Kluby społeczne (samopomocy)	70,4%	22,2%	1,8%	0,0%	5,6%
2. Rehabilitacja	79,6%	11,1%	3,7%	0,0%	5,6%
3. Kluby rodzinne	63,0%	22,2%	1,8%	0,0%	13,0%
4. Opaska monitorująca	61,1%	24,1%	5,6%	1,8%	7,4%

Jak pokazują dane w tabeli numer 10, osoby niesamodzielne i z niepełnosprawnościami w zdecydowanej większości uznają usługi rehabilitacyjne za najważniejsze z punktu widzenia własnych potrzeb. Wysokie ich poparcie uzyskała także usługa polegająca na stosowaniu opasek monitorujących.

Tab. 10. Usługi ważne z osobistego punktu widzenia osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami.

Lista usług	Ważna usługa
1. Kluby społeczne (samopomocy)	9,8%
2. Rehabilitacja	63,4%
3. Kluby rodzinne	4,9%
4. Opaska monitorująca	21,9%
Razem:	41

W badaniach poproszono respondentów o wskazanie innych przedsięwzięć i usług, które służyłyby poprawie jakości życia mieszkańców. Osoby z niepełnosprawnościami wymieniły następujące: pomoc prawna, pomoc psychologiczna, spotkania integracyjne, mobilny urzędnik. Natomiast opiekunowie osób niesamodzielnych dodali do tej listy następujące propozycje: opieka wytchnieniowa, dostęp do psychiatry, wsparcie psychologiczne w wychowaniu dzieci.

Podsumowując opis sytuacji i potrzeb osób niesamodzielnych, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, należy jeszcze raz podkreślić, że jest ona trudna zarówno w obiektywnym jak i subiektywnym sensie. Poza nakładami finansowymi potrzebna jest zwiększenie możliwości zatrudnienia i dopasowania usług dopasowanych do zróżnicowanych potrzeb. W części programowej zaplanowano kilka zadań, które stanowią próbę odpowiedzi na wskazane potrzeby.

2.4. OSOBY Z KRĘGU WYSOKIEGO RYZYKA SOCJALNEGO

Określenie „osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego” odnosi się do dość szerokiej i zróżnicowanej kategorii mieszkańców. Ich wspólną cechą jest duże prawdopodobieństwo korzystania z tradycyjnego wsparcia udzielanego przez ośrodki pomocy społecznej.

Można powiedzieć, że związek między nowymi usługami organizowanymi przez centra usług społecznych a tradycyjnymi formami wsparcia dla osób z kręgu ryzyka jest potrójny. Po pierwsze, im szersze i trafnie dopasowane działania profilaktyczne i usługi skierowane do szerokiej rzeszy mieszkańców, tym większa szansa na zmniejszenie liczby osób znajdujących się w sytuacji ryzyka socjalnego. Po drugie, im większe zaangażowanie kadr pomocy i integracji społecznej w działania na rzecz wszystkich mieszkańców, tym lepsze rozpoznanie ich potrzeb i zdolność do podejmowania trafnej interwencji. Po trzecie, im więcej organizacji społecznych, w tym organizacji samopomocowych będzie włączanych w proces realizowania usług na rzecz mieszkańców, tym lepiej – z czasem – sami mieszkańcy będą przygotowani do udzielania sobie wzajemnej pomocy, bez pośrednictwa instytucji publicznych.

Mówiąc o osobach z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego, mamy na myśli przede wszystkim osoby żyjące poniżej minimum egzystencji (w 2019 roku - 5,2% w Wielkopolsce, 4,2% w kraju), a także żyjące poniżej ustawowej granicy ubóstwa (11,2% w Wielkopolsce, 9% w kraju).

Tabela numer 11 przedstawia dane pochodzące z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarocinie. W latach 2018-2021 niska stopa bezrobocia była tendencją stałą. Biorąc pod uwagę to, że jednocześnie rosła liczba osób kierowanych na staż i znacząco wzrastała liczba ofert pracy, można uznać, że bezrobocie zeszło na plan dalszy jako przejaw czy przyczyna problemów społecznych. Miało ono bez wątpienia mniejszy wpływ na korzystanie z zasiłków pomocy społecznej.

Tab. 11. Dane dotyczące bezrobocia i innych aspektów lokalnego rynku pracy.

Nazwa placówki			2018	2019	2020	2021
Powiatowy Urząd Pracy Jarocin, ul. Zaciszna 2	stopa bezrobocia w powiecie	udział %	3,8	3,7	5,1	4,6
	osoby skierowanie na staż	liczba osób	164	159	212	217
	oferty pracy zgłoszone do urzędu	liczba miejsc	2299	2098	2258	4955
	pomoc w ramach tarczy antykryzysowej	liczba świadczeń	0	0	6224	6226

Tabela numer 12 jest obszernym zestawieniem danych dotyczących pomocy społecznej w latach 2018-2021 w Jarocinie. Najważniejszym wnioskiem jest zmniejszająca się w tym okresie liczba i zmiana struktury świadczeniobiorców.

Ogólna liczba świadczeniobiorców spadła z 2048 w 2018 roku do 1554 w 2021 roku. Ta informacja jest ważna z dwóch powodów. Po pierwsze, mniejsza liczba świadczeniobiorców umożliwia udzielanie bardziej intensywnej, lepiej adresowanej pomocy tym, którzy pozostają w systemie. Po drugie, ta sytuacja daje szansę poszerzenia zakresu oddziaływania na innych mieszkańców w ramach profilaktyki i integracji społecznej.

W 2021 roku lista głównych powodów udzielania wsparcia była następująca: 1. Niepełnosprawność – 313 rodzin. 2. Długotrwała lub ciężka choroba – 287 rodzin. 3. Ubóstwo – 266 rodzin. Na uwagę zasługuje znaczący wzrost liczby osób otrzymujących zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa (31 w 2020 roku, 116 w 2021 roku). Wzrost liczby osób otrzymujących zasiłki był spowodowany zwiększeniem liczby dzieci w wieku do 3 r.ż. Wzrosły potrzeby ze względu na czynniki, czyli powody do przyznania pomocy w trudnej sytuacji życiowej (pomoc pieniężna, materialna, usługi).

Spada liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwagi na problemy wynikające z uzależnień i przemocy domowej.

Spadek ten prawdopodobnie nie wynika jednak z rozwiązanych problemów, a z opuszczania systemu przez rodziny, którym poprawiła się sytuacja bytowa dzięki pobieraniu świadczenia wychowawczego 500+.

Tab. 12. Pomoc społeczna w latach 2018-2021.

POMOC SPOŁECZNA/ŚWIADCZENIA RODZINNE/DODATKI MIESZKANIOWE						
			2018	2019	2020	2021
MGOPS Jarocin ul. Wrocławska 39	Pomoc społeczna - ogółem	liczna rodzin objętych pomocą	901	873	722	718
		liczba osób w tych rodzinach	2048	1962	1475	1554
	Pomoc społeczna- świadczenia					
	Usługi opiekuńcze	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	165	169	170	168
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	32	36	37	31
	Zasiłki celowe	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	1020	871	1042	771
	Zdarzenia losowe	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	5	4	4	3
	Schronienia	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	32	22	11	18
	Posiłki w Dziale Obsługi	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	624	556	417	320
		w tym dzieci	523	465	338	236
	Zasiłki okresowe	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	106	71	59	79

Zasiłki stałe	l. rodzin/osób korzystających ze świadczeń przyznane decyzją	158	149	132	129
Dodatki mieszkaniowe	Liczba osób korzystających	498	456	500	445
Osoby skierowane i umieszczone w DPS	Liczba osób	51	51	53	59
Osoby skierowane do mieszkań chronionych	Mieszkania treningowe -liczba osób	62	40	33	66
	mieszkania wspierające - liczba osób		30	22	62
Wspieranie rodziny - usługa asystentów rodziny	liczba rodzin	17	29	28	48
Pomoc społeczna - powody przyznania					
Ubóstwo	liczba rodzin	302	289	227	266
Bezdomność	liczba rodzin	35	31	19	29
Potrzeba ochrony macierzyństwa	liczba rodzin	30	44	31	116
Bezrobocie	liczba rodzin	124	96	102	167
Niepełnosprawność	liczba rodzin	361	383	349	313
Długotrwała lub ciężka choroba	liczba rodzin	253	263	199	287
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom.	liczba rodzin	205	146	152	120
W tym rodziny niepełne		126	89	70	62
rodziny wielodzietne		93	95	82	66
Alkoholizm	liczba rodzin	23	24	8	29
Narkomania	liczba rodzin	3	4	2	4
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	liczba rodzin	10	4	13	10
Przemoc w rodzinie	liczba rodzin	65	62	64	17
Zdarzenia losowe	liczba rodzin	5	4	4	8

Sytuacja kryzysowa	liczba	0	2	1	1
Świadczenia rodzinne					
Świadczenia rodzinne - ogółem	liczba rodzin	7998	6065	5467	5049
Świadczenia rodzinne - przyznane decyzją					
Zasitek rodzinny	liczba rodzin	5251	6702	3841	3326
Dod. w okresie urlopu wychowawczego	liczba rodzin	217	270	194	165
Dod. w tyt. kształcenia i rehabilitacji	liczba rodzin	586	538	510	505
Dod. w tyt. samotnego wychowania	liczba rodzin	228	202	149	154
Zasitek pielęgnacyjny	liczba rodzin	2992	1661	1760	1776
Świadczenie pielęgnacyjne	liczba rodzin	249	253	357	420

W tabeli numer 13 przedstawiono dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Jarocinie. Niektórych danych za 2021 rok brakuje, jednak na podstawie prezentowanych można stwierdzić, że w zakresie przestępczości zasadniczo w analizowanym okresie nie odnotowano większych zmian. Jedyną kategorią zdarzeń, w której zaobserwowano istotny **(trzykrotny) wzrost jest liczba w wniosków do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację dziecka**. Z informacji uzyskanych od kuratora społecznego w Jarocinie wynika, że taki wzrost jest spowodowany stanem pandemii. Niepokojące zachowania i stany dzieci, rodzin wynikające z powodu różnych trudności związanych z pozostawianiem dzieci samych w domach, często bez opieki co spowodowało różne zachowania aspołeczne. Zgłoszenia były również za pośrednictwem szkół w wyniku obserwacji braku kontaktu z dziećmi, które nie uczestniczyły w lekcjach w formie online. Pedagodzy stosowali określenie, że dzieci „znikały”.

Z punktu widzenia celu tego dokumentu można stwierdzić, że przestępczość nie stała się w ostatnich latach palącą kwestią społeczną w gminie Jarocin.

Tab. 13. Wskaźniki przestępczości.

Źródło danych			2018	2019	2020	2021
Komenda Powiatowa Policji Jarocin, ul. Bohaterów Jarocina 15	Zatrzymane osoby w związku z występowaniem przemocy w rodzinie	liczba osób	43	62	63	61
	Liczba wniosków skierowanych do Prokuratury Rejonowej z art. 207kk	postępowania sprawdzające	47	61	55	bd
		odmowa wszczęcia	29	30	25	bd
		przekształcone w postępowania przygotowawcze	18	30	28	bd
		postępowania przygotowawcze ogółem	69	65	69	bd
		umorzenie	17	25	21	bd
		akt oskarżenia	44	36	43	bd
	Interwencje domowe w związku z występowaniem przemocy w rodzinie	liczba interwencji	73	121	137	96
	Założone Niebieskie Karty	liczba kart	120	199	196	174
	Wgląd w sytuację dziecka - wnioski do Sądu Rejonowego	liczba wniosków	31	30	70	97

Tabela nr 14, zawierająca dane dotyczące wybranych wyroków karnych, nie obejmuje niestety roku 2021, ale pozwala sformułować ostrożny wniosek o stabilnym lub lekko obniżającym się poziomie przestępczości w obrębie rodzin lub rzutujących na ich sytuację.

Tab. 14. Wyroki karne ilustrujące problemy społeczne.

			2018	2019	2020	2021
Sąd Rejonowy w Jarocinie Aleja Niepodległości 15	Wyroki karne jakie zapadły w związku z przemocą w rodzinie	Liczba wyroków	41	45	21	bd
	Wykonane wglądy w sytuację dziecka	Liczba	54	71	86	bd
	Wyroki karne za prowadzenie pod wpływem alkoholu art.. 178a §1 k.k.	Liczba wyroków	78	67	52	bd
	Wyroki karne za prowadzenie pod wpływem alkoholu art.. 178a §4 k.k.	Liczba wyroków	12	20	12	bd

Liczba osób, które w 2021 roku uzyskały wsparcie w związku z uzależnieniem jest większa niż w poprzednich latach (Tab. 15). Może to być uznane za wskaźnik problemu, w którego tle jest izolacja i napięcia związane z pandemią Covid-19.

Tab. 15. Wsparcie dla osób uzależnionych.

Źródła danych	Rodzaje wsparcia	Płeć	2018	2019	2020	2021
Ośrodek Terapii Uzależnień w Jarocinie, ul. Zaciszna 1	Liczba osób objętych terapią w OTU	kobiety	202	209	163	212
		mężczyźni	292	302	299	368
		dzieci	13	30	27	24
	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia psychiatry	kobiety	180	192	169	154
		mężczyźni	204	205	219	287
		dzieci	13	15	17	9
	Liczba osób korzystających z terapii grupowej	kobiety	64	54	58	43
		mężczyźni	126	134	105	137
		dzieci	4	0	0	0

Oprócz danych przedstawionych w tabelach i poddanych wyżej interpretacji należy dodać informację, która nie jest zweryfikowana w badaniach, ale jest ważna ze społecznego punktu widzenia. Niektórzy obserwatorzy życia społecznego w gminie sygnalizują, że pojawia się tendencja do gettoizacji osób i rodzin z problemami społecznymi w jednej przestrzeni oraz gentryfikacji rewitalizowanej przestrzeni miejskiej – nowe osiedla zamieszkiwane przez klasę średnią, proces wysiedlania mieszkańców reprivatyzowanych kamienic.

Podsumowując dane dotyczące kategorii osób z kręgu ryzyka socjalnego, należy podkreślić, że zmienia się profil klienta pomocy społecznej. Coraz częściej jest on osobą starszą, przewlekłe chorą, samotną, długotrwale korzystającą ze wsparcia. Zidentyfikowana sytuacja stawia przed kadrą pomocy i integracji społecznej wyzwania związane z możliwością aktywizacji. W Jarocinie, poza już wspomnianym Centrum Integracji Społecznej, istnieje kilka ważnych instytucji, które starają się odpowiedzieć na to wyzwanie.

Do placówek oferujących wsparcie osobom należącym do grupy podwyższonego ryzyka socjalnego zaliczyć możemy centra integracji społecznej. W 2019 roku w Wielkopolsce działało 36 CIS, które swymi działaniami objęły 1 085 osób. Na tym tle Jarocin, jako gmina średniej wielkości wypada bardzo dobrze, ponieważ, po pierwsze, od wielu lat dysponuje własnym CIS. Po drugie, jest on prowadzony przez lokalnie zaangażowaną organizację pozarządową. Po trzecie, ma stale wysoka liczbę uczestników (średnio ok. 50).

2.5. MIGRANCY

W ostatnich latach znacząco wzrosła liczba osób innych narodowości przebywających i zamieszkających w gminie Jarocin. Przy czym zasadniczą przyczyną pobytu do 2021 było poszukiwanie pracy. Tabela nr 16. przedstawia dane za lata 2018-2021. Dominują obywatele Ukrainy (ponad 800 w 2021 roku), ale jest też wielu Mołdawian i Gruzinów.

Tab. 16. Mieszkańcy innej narodowości przebywający w Jarocinie

Państwo pochodzenia	2018	2019	2020	2021
Algieria	4	1	0	0
Argentyna	0	14	1	61

Azerbejdżan	0	0	0	1
Bangladesz	7	5	2	5
Belgia	0	0	0	1
Białoruś	4	6	5	22
Bułgaria	0	0	0	1
Dem. Republika Kongo	0	0	1	0
Etiopia	0	0	0	8
Filipiny	0	0	0	1
Francja	0	0	8	0
Gruzja	1	63	199	319
Indie	0	0	0	4
Irlandia	0	0	0	1
Izrael	1	0	100	4
Łotwa	0	0	0	1
Kazachstan	1	0	0	0
Mołdawia	1	32	146	457
Maroko	0	0	0	1
Niemcy	0	0	1	1
Nepal	0	0	0	1
Nigeria	0	0	0	1
Paragwaj	4	1	0	0
Portugalia	0	0	0	1
Rep. Poł. Afryki	0	0	0	4
Rosja	1	3	4	10
Rumunia	1	1	2	1
Słowacja	1	1	0	1
Tunezja	1	0	0	0
Turcja	0	0	0	1
Ukraina	681	637	741	803
USA	2	0	1	1
Uzbekistan	0	0	2	2
Węgry	1	0	0	0
Wielka Brytania	0	0	1	1
Włochy	0	0	0	1

Inwazja Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 roku spowodowała masową ucieczkę obywateli do innych krajów. Szacuje się, że w pierwszych miesiącach mogło przebywać w Polsce ok. 3 milionów uchodźców. Według danych uzyskanych z Urzędu Gminy Jarocin między 1 stycznia a 4 maja zostało zameldowanych w gminie 261 osób posiadających obywatelstwo ukraińskie. Przy czym część z nich to jeszcze migranci zarobkowi. Natomiast w okresie od 16 marca do 4 maja 2022 roku numery w systemie PESEL nadano 733

osobom z obywatelstwem ukraińskim, ze statusem uchodźcy. W tym samym okresie złożono 442 wnioski o wsparcie w wysokości 300 złotych na osobę dla 884 osób oraz 70 wniosków dla 363 osób o wsparcie wysokości 40 zł / dzień pobytu.

Zarówno liczby podane w tabeli dotyczące migrantów zarobkowych jak i liczby dotyczące uchodźców, którzy trafili do Jarocina, mogą się mocno zmienić, ponieważ w zależności od sytuacji na Ukrainie i gospodarczej sytuacji w Polsce, mieszkający tutaj tymczasowo Ukraińcy mogą podejmować na bieżąco bardzo różne strategie radzenia sobie z sytuacją. Jedno jest jednak pewne, że pewna część z nich będzie chciała na stałe związać swoje losy z tym miejscem. Będzie to duże wyzwanie, ale i szansa dla obu stron.

W Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego przedstawiono następujące przesłanki dotyczące polityki wobec migrantów i uchodźców:

Należy pamiętać, że imigranci to osoby, które z różnych przyczyn trafiają do Polski: z powodu wojny, bezrobocia, miłości, historii rodzinnych czy przypadkowych zdarzeń i każda z tych osób niesie ze sobą inny kapitał, nie tylko ekonomiczny, ale też społeczny i kulturowy. Jeśli chcemy, by zostali na dłużej w Wielkopolsce lub osiedlili się w niej na stałe, warto o nich zadbać realnie, pomagając w tych kwestiach, w których napotykają na trudności, a jednocześnie tworzyć i rozwijać wielowymiarowe działania integracyjne w regionie (s. 80)."

W niniejszej strategii, w jej części programowej uwzględniono ten postulat, planując działania o charakterze międzysektorowym, interdyscyplinarnym i inkluzywnym.

2.6. KADRA POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Rok 2021 z punktu widzenia działalności kadry pomocy i integracji społecznej w Jarocinie należy uznać za przełomowy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej został przekształcony w Centrum Usług Społecznych. Jarocin w wyniku tej zmiany znalazł się w awangardzie krajowej i regionalnej, ponieważ na podobne działanie zdecydowało się tylko ok. 40 gmin w Polsce, w tym sześć wielkopolskich.

Na czym polega wspomniana awangardowość? Przede wszystkim na znaczącym poszerzeniu misji instytucji. W poprzedniej formule uwaga była skupiona na wybranych kategoriach mieszkańców, przede wszystkim tych z kręgów wysokiego ryzyka socjalnego. W nowej formule jest to instytucja, której misją jest działanie na rzecz całej społeczności. Można więc, najkrócej rzecz ujmując powiedzieć, że pozostając instytucją pomocową stała się także instytucją społecznościową. Trzeba przyznać, że ośrodek jarociński od dawna oferował i zlecał usługi znacząco wykraczające poza obręb ustawy o pomocy społecznej. Teraz jednak zyskał do tego narzędzie organizacyjne w postaci nowej struktury i nowych funkcji. Poniżej przedstawiamy strukturę, której trzonem są cztery zespoły:

Struktura organizacyjna CUS w Jarocinie

Dyrektor

I. Zespół do spraw usług społecznych

- organizator usług społecznych – 1 etat/osoba
- koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych – 3 etaty/osoby
- organizator społeczności lokalnej – 1 etat/osoba
- specjalista ds. monitoringu – 1 etat/osoba

II. Zespół do Spraw realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej - kierownik 1

- sekcja pomocy środowiskowej – pracownicy socjalni – 14 osób/etatów
- sekcja świadczeń pomocy społecznej – 5 osób/etatów
- centrum profilaktyki i wsparcia rodziny – asystenci rodzinni – 3 osoby/etaty
- mieszkania chronione – 2 osoby/1,75 etatu – animacja/wsparcie mieszkańców/koordynacja ogólna
- Kluby samopomocy i pomoc senioralna – 5 klubów społecznych/samopomocy na terenach wiejskich – obecnie kluby działają pod wsparciem zespołu do spraw usług społecznych przy częściowym wsparciu ze środków finansowych z projektu - zatrudnione są 2 osoby na umowę zlecenie – 1 animator Klubu oraz Opiekunka do pomocy/wsparcia rodziny nad opieką do czworaczek

- w klubie rodzinnym są zatrudnione 3 osoby na umowę zlecenie do prowadzenia zajęć/spotkań z rodzinami z dziećmi i koordynacji Klubu – obecnie finansowane ze środków projektowych.

III. Zespół do spraw realizacji świadczeń – kierownik 1

- sekcja świadczeń rodzinnych – 8 osób/etatów
- sekcja dodatków mieszkaniowych – 2 osoby/etaty
- fundusz alimentacyjny – 2 osoby/etaty

IV. Zespół do spraw administracyjnych i obsługi

- Kuchnia – 9 osób/8 etatów
- obsługa ogólna (punkt obsługi mieszkańca, sekretariat, kadry, ogólna administracja, wstępna obsługa finansowa) – 6 osób/etatów

Zmiana organizacyjna jest niezbędnym warunkiem poszerzania i dopasowywania usług do potrzeb mieszkańców. Poza tym istotne są warunki lokalowe do realizacji usług społecznych oraz specjalistycznie wykwalifikowana kadra do realizacji usług i podejmowania innych działań na rzecz mieszkańców. Dla wzmocnienia szeroko rozumianych usług potrzebna jest też rozbudowa wolontariatu. Będzie to możliwe dzięki współpracy z regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej.

Oprócz wymienionych pracowników do grona pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej zaliczamy również pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, sektora ekonomii społecznej (KIS/CIS) oraz organizacji pozarządowych. W Jarocinie przyjęto zasadę zlecania wykonywania zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej. Poniżej zamieszczamy informacje o takich właśnie usługach.

Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDŚ) i Centrum Integracji Społecznej (CIS) są prowadzone przez Jarocińskie Stowarzyszenie Pomost.

ŚDS zatrudnia 5 osób/etatów (terapeuci, fizjoterapeuta, kierownik + zlecenia na realizację dodatkowych działań (muzykoterapeuta, psycholog, pracownik gospodarczy/instruktor)

CIS zatrudnia 5 osób (3 instruktorów, kierownik, osoba na stanowisku administracyjnym w połączeniu z doradztwem zawodowym)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane przez Stowarzyszenie SENIOR

Stowarzyszenie zatrudnia 2 osoby/etaty do koordynacji wszelkich działań organizacji, oraz zatrudnia w formie umowy zlecenia 54 opiekunki do realizacji usług:

- 115 usług/osób zwykłych dla podopiecznych
- 25 usług/osób specjalistycznych dla podopiecznych

Łącznie, na dzień dzisiejszy (kwiecień 2022) jest 125 osób pod opieką tej organizacji.

Badania dotyczące potrzeb i problemów przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej prezentowane w Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku pokazują tendencje obserwowane także w Jarocinie:

- Potrzeba ciągłego podnoszenia kompetencji pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów pieczy zastępczej i innych pracowników poprzez szkolenia i inne formy kształcenia w celu zapewnienia najwyższego standardu usług oraz zwiększenia skuteczności działania pomocy społecznej.
- Potrzeba umożliwienia dostępu i finansowania usług superwizji dla pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej jako jednego z czynników służących profilaktyce wypalenia zawodowego oraz poprawiających jakość pracy z klientem.
- Konieczność zwiększania przez samorządy nakładów finansowych na wynagrodzenia dla kadry pomocy i integracji społecznej oraz podniesienie tychże wynagrodzeń. Według przedstawicieli JOPS wynagrodzenia pracowników socjalnych są nieadekwatne w stosunku do oczekiwań związanych z kwalifikacjami (ukończone studia, kursy, itp.), umiejętnościami kadry socjalnej i faktycznie wykonywanymi obowiązkami. Ponadto często brakuje jasnej ścieżki awansu.

Podsumowanie

Celem tego rozdziału była charakterystyka adresatów Jarocińskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku z punktu widzenia ich zmieniających się potrzeb i dopasowania do nich planowanych działań. Za głównych adresatów Strategii 2030 uznaliśmy (1) osoby starsze, (2) rodziny, (3) osoby z ograniczoną sprawnością, (4) osoby z kręgu ryzyka socjalnego, (5) migrantów oraz (6) kadre pomocy i integracji społecznej.

Po krótkiej charakterystyce sytuacji ogółu mieszkańców, analizie poddaliśmy kolejno sytuację każdej z wyróżnionych kategorii, korzystając z wielu źródeł danych. W świetle zgromadzonych danych możemy stwierdzić, że mieszkańcy Gminy Jarocin są na ogół zadowoleni ze swojego życia. Poziom zadowolenia jest zbliżony do tego odnotowywanego w badaniach ogólnopolskich.

Najwyższy poziom zadowolenia dotyczy relacji rodzinnych i przyjacielskich oraz miejsca zamieszkania. Przedmiotem troski i niepokoju są natomiast kwestie zdrowotne, bytowe, finansowe i niepewność dotycząca przyszłości. Istnieje duże zapotrzebowanie na zwiększenie dostępu do wszystkich typów usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych.

Ten ogólny obraz jest wypadkową sytuacji wyróżnionych kategorii. W przypadku seniorów najważniejszym wyznacznikiem ich potrzeb i potencjałów jest, z jednej strony wiek i stan zdrowia, a z drugiej strony stan ich sieci społecznych, możliwość lub brak możliwości udziału w zajęciach aktywizujących oraz szansa uzyskania wsparcia w sytuacji pogorszenia stanu zdrowia. Potrzebę aktywizacji i wsparcia, w świetle przedstawionych danych statystycznych należy uznać za pilną i narastającą. Jeśli chodzi o rodziny, to odnotowano potrzebę wsparcia dla rodzin z małymi dziećmi, poszerzenia oferty zajęć dla młodzieży, a przede wszystkim podjęcia działań łagodzących skutki kryzysu pieczy zastępczej. W przypadku osób z niepełnosprawnościami najpilniejszą kwestią jest rozwijanie warunków dla ich aktywizacji i integracji, a szczególnie zatrudnienia. Jeśli chodzi o osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego, to z jednej strony obserwujemy systematyczny i znaczący spadek liczby klientów pomocy społecznej, a z drugiej zmianę struktury głównych świadczeniobiorców. Na pierwszy plan wysuwają się osoby chore i niesamodzielne, a więc w dużym stopniu seniorzy, a traci na znaczeniu kwestia bezrobocia.

Migranci to relatywnie kategoria w społecznym krajobrazie Jarocina. Jednak ich liczna i rosnąca obecność powinna być przesłanką do podjęcia systematycznej działalności pomocowej i integracyjnej. Pracownicy instytucji pomocowych i usługowych to istotna kategoria z punktu widzenia działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, dlatego powinni uzyskać wsparcie zarówno merytoryczne jak i finansowe, aby sprostać nowym wyzwaniom, \w tym prowadzeniu CUS – Centrum Usług Społecznych.

ROZDZIAŁ III

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Jarocińska strategia rozwiązywania problemów społecznych do 2030 roku została opracowana zgodnie z podejściem pozytywnym, które zakłada skupienie uwagi na podnoszeniu jakości życia mieszkańców, profilaktyce społecznej i wzmacnianiu potencjałów społecznych i instytucjonalnych oraz na dążeniu do zbudowania społecznej odporności (tzw. rezyliencji) na skutki różnorodnych kryzysów. Przygotowanie Strategii 2030 miało charakter partycypacyjny, czyli wiązało się z uwzględnieniem i uzgodnieniem stanowisk reprezentantów wszystkich sektorów, instytucji publicznych i środowisk społecznych. Pozytywne i partycypacyjne podejście zaowocowało z kolei sformułowaniem ambitnych, ale realistycznych celów, które zostaną osiągnięte dzięki realizacji komplementarnych zadań i zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań.

3.1. CELE STRATEGII 2030

Cel strategiczny odzwierciedla stan oczekiwany, zgodny z przedstawioną wyżej wizją stanu społeczności lokalnej odpornej na sytuacje kryzysowe. Cele operacyjne stanowią uszczegółowienie celu strategicznego, wskazując najważniejsze aspekty oczekiwanych i planowanych zmian.

Cel strategiczny

Stworzenie warunków sprzyjających podnoszeniu jakości życia mieszkańców, rozwijaniu usług społecznych dopasowanych do ich potrzeb i wzmacnianiu odporności na sytuacje kryzysowe

Cele operacyjne

1. Instytucje wrażliwe na potrzeby mieszkańców
2. Mieszkańcy włączeni w rozwiązywanie wspólnych problemów
3. Usługi społeczne dopasowane do potrzeb

Każdy z wyróżnionych celów operacyjnych odnosi się do sytuacji adresatów Strategii 2030, co dobrze odzwierciedlają wskazane kierunki działań. W kolejnych tabelach przedstawiono więc powiązania między poszczególnymi celami operacyjnymi, kierunkami działań na rzecz adresatów strategii oraz planowanymi zadaniami. O ile kierunki działań mają charakter ogólny, odzwierciedlając głównie intencje autorów strategii, o tyle zadania są konkretnymi przedsięwzięciami. W kolejnych tabelach pokazano, które cele i kierunki działań mogą być zrealizowane dzięki wykonaniu poszczególnych zadań. Zadania w większości mają charakter kompleksowy i przekrojowy, w tym sensie, że odnoszą się do wielu aspektów i różnych adresatów.

3.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ I WYBRANE ZADANIA

Tab. 17. Pierwszy cel operacyjny a kierunki działań i planowane zadania

1. CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Instytucje wrażliwe na potrzeby mieszkańców	a. Stałe monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych. b. Koordynowanie wsparcia dla rodzin udzielanego przez poszczególne instytucje. c. Zapewnienie osobom z ograniczoną sprawnością fizycznego i wirtualnego dostępu do instytucji publicznych. d. Poszerzenie działań profilaktycznych i wzmocnienie działań interwencyjnych instytucji na rzecz osób z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego. e. Włączenie migrantów do lokalnego systemu instytucjonalnego. f. Wzmocnienie statusu i potencjałów kadr pomocy i integracji społecznej dzięki rozwojowi Centrum Usług Społecznych.	Zadania od pierwszego do ósmego (1-8) są ukierunkowane głównie na tworzenie warunków poprawy sytuacji adresatów. Dzięki tym zadaniom instytucje będą bardziej dopasowane do potrzeb.

Tab. 18. Drugi cel operacyjny a kierunki działań i planowane zadania

2. CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Mieszkańcy włączeni w rozwiązywanie wspólnych problemów	2.1. Tworzenie przestrzeni aktywności dla seniorów i włączanie ich do procesów decyzyjnych we wspólnocie lokalnej. 2.2. Wzmacnianie zaangażowania społecznego reprezentantów rodzin, w tym szczególnie młodego pokolenia. 2.3. Umożliwienie osobom z ograniczoną sprawnością aktywności w przestrzeni publicznej. 2.4. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej służących aktywizacji zawodowej i społecznej osób z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego. 2.5. Włączenie migrantów do uczestnictwa i współorganizacji wydarzeń społeczno-kulturalnym o charakterze integracyjnym. 2.6. Umożliwienie kadrom pomocy i integracji społecznej poszerzania zakresu działań zgodnych z zasadą pomocniczości i empowermentu	Zadania od dziewiątego do dwunastego (9-12) są ukierunkowane na włączenie wszystkich kategorii mieszkańców w aktywne rozwiązywanie wspólnych problemów.

Tab. 19. Trzeci cel operacyjny a kierunki działań i planowane zadania

3. CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Usługi społeczne dopasowane do potrzeb	3.1. Stworzenie i stałe rozbudowywanie szerokiej oferty usług dopasowanej do zróżnicowanych i zmieniających się potrzeb seniorów. 3.2. Zapewnienie rodzinom kompleksowego zakresu usług z uwzględnieniem różnic międzypokoleniowych.	Zadania od trzynastego do osiemnastego (13-18) są ukierunkowane na organizację upowszechnienie różnego rodzaju

	3.3. Zapewnienie osobom zaspokojenia wszystkich istotnych życiowych potrzeb dzięki dopasowanej ofercie usług. 3.4. Umożliwienie osobom z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego korzystanie z palety skierowanych do nich usług ze szczególnym uwzględnieniem usług aktywizujących. 3.5. Poszerzanie oferty usług dostępnych dla migrantów. 3.6. Przygotowanie kadr pomocy i integracji społecznej do pełnienia roli organizatora szerokiego zakresu usług społecznych.	usług skierowanych do kategorii osób omówionych w części diagnostycznej.
--	--	--

Tab. 20. Lista i opis planowanych zadań.

NUMER ZADANIA	NAZWA ZADANIA	OPIS I UZASADNIENIE ZADANIA
ZAD. 1	Centrum Usług Społecznych jako koordynator i organizator rozwoju systemu usług	Zapewnienie trwałości finansowania i działania po zakończeniu projektu pilotażowego.
Zad. 2	Poszerzanie zakresu działań CUS poprzez włączanie się w działania i przedsięwzięcia podejmowane przez JST, Organizacje, Sołectwa, Instytucje.	CUS jest nie tylko koordynatorem usług, ale także organizatorem społeczności lokalnej w partnerstwie z organizacjami i grupami mieszkańców. Kadra CUS będzie więc nie tylko organizować przedsięwzięcia, ale włączać się i wzmacniać inicjatywy oddolne.
Zad. 3	Powołanie Stowarzyszenia/Fundacji wspierających CUS.	Rozwój CUS i usług społecznych, monitorowanie podejmowanych usług i wprowadzanie nowych jako odpowiedź na bieżące potrzeby mieszkańców. Organizacja społeczna wzmocni działalność CUS na rzecz mieszkańców zarówno organizacyjnie jak i finansowo.
Zad. 4	Powołanie Rady Senioralnej	Współpraca z JOK Jarocin w tworzeniu warunków wzmocnienia

		zaangażowania i wpływu seniorów na władzę i społeczność.
Zad. 5	Zintegrowane mieszkania chronione Rozwój istniejących mieszkań chronionych przy ul. Zacisznej.	Zapewnienie opieki skierowanej do osób zależnych, które wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wsparcie i pomoc osobom z wysokiego ryzyka socjalnego, osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami. Współpraca w partnerstwie z organizacjami NGO. Finansowanie ze środków JST oraz ze źródeł zewnętrznych
Zad. 6	Zapewnienie lokalowych i organizacyjnych warunków rozwoju całodobowej opieki nad osobami zależnymi z uwzględnieniem zasad deinstytucjonalizacji.	Stworzenie alternatywnych rozwiązań dla umieszczania mieszkańców gminy w Domach Pomocy Społecznej poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia w miejscu zamieszkania, w znanym środowisku, w znanej lokalnej przestrzeni. Współpraca w partnerstwie z organizacjami NGO. Finansowanie ze środków JST oraz ze źródeł zewnętrznych.
Zad. 7	Utworzenie miejsca/centrum/placówki wsparcia ze poradnictwem specjalistycznym dla dzieci, młodzieży i dorosłych.	Stworzenie przestrzeni dla świadczenia usług specjalistycznych dla osób z potrzebą wsparcia w zależności od bieżących rozpoznawanych potrzeb.
Zad. 8	Przystosowywanie i udostępnianie publicznych przestrzeni międzypokoleniowych również dla grup migrantów.	Współpraca z Biblioteką, JOK Jarocin, organizacjami.
Zad. 9	Kontynuacja i rozwój działań wspierających, aktywizujących i integrujących dla seniorów	Działania w formie otwartej dla seniorów w partnerstwie z JOK Jarocin oraz organizacjami pozarządowymi. Finansowanie z budżetu JST oraz ze źródeł zewnętrznych.

Zad. 10	Uruchomienie i rozwój wolontariatu	Zainteresowanie i włączanie różnych grup społecznych w działania kulturalno-społeczne w partnerstwie z JOK Jarocin, organizacjami i liderami społecznymi z lokalnej społeczności.
Zad. 11	Działania społeczno-kulturalne z udziałem migrantów.	Aktywności włączające, współpraca z organizacjami, instytucjami, liderami społecznymi.
Zad. 12	Wspieranie i rozwój klubów społecznych na terenach wiejskich	Współpraca w partnerstwie z organizacjami, instytucjami, liderami społecznymi, wolontariatem. Finansowanie ze środków JST oraz ze źródeł zewnętrznych.
Zad. 13	Opieka wytchnieniowa	Zapewnienie wsparcia osobom zależnym i ich rodzinom. Współpraca w partnerstwie z organizacjami NGO. Finansowanie ze środków JST oraz ze źródeł zewnętrznych.
Zad. 14	Asystent osób z niepełnosprawnością	Wsparcie osób i rodzin z różnymi niepełnosprawnościami celem poprawy komfortu życia oraz dostępu do różnych form włączenia społecznego. Finansowanie: źródła zewnętrzne.
Zad. 15	Pełnopłatne usługi specjalistyczne	Wprowadzenie usług specjalistycznych jako odpowiedź na potrzeby lokalnego środowiska w zakresie wsparcia w opiece nad członkami rodziny. Finansowanie: partycypacja w kosztach z zainteresowanymi.
Zad. 16	Tanie posiłki abonamentowe dla osób starszych i samotnych.	Rozwój usług gastronomicznych i monitorowanie ich pod kątem przekazania ich do prowadzenia przez spółdzielnię socjalną.
Zad. 17	Poradnictwo rozwojowe i specjalistyczne dla osób w kryzysie psychicznym.	Poradnictwo indywidualne, grupowe (grupy wsparcia)
Zad. 18	Działania wspierające dla rodzin z małymi dziećmi, rozwój Klubu rodzinnego	Wsparcie młodych matek, rodzin z małymi dziećmi z potrzebą

	również z uwzględnieniem działań międzypokoleniowych dla rodzin.	wsparcia. Poszukiwanie przyjaznej przestrzeni do aktywności i działań. Finansowanie ze środków JST oraz ze źródeł zewnętrznych.
--	--	--

Przedstawiona w tabeli numer 20 lista zadań, jak już podkreślaliśmy, jest efektem wieloetapowej diagnozy oraz konsultacji społecznych, których ważnym etapem był proces przygotowań do uruchomienia Centrum Usług Społecznych. Ta lista jednak znacząco wykracza poza program pilotażowy CUS, który przewidywał poszerzenie zakresu usług o cztery kolejne. Strategia 2030 obejmuje dużo dłuższy okres, dlatego zaplanowano szereg zadań długoterminowych. Jeśli uda się równoległe wprowadzanie zmian instytucjonalnych, polegających na dopasowaniu działania instytucji do zmieniających się potrzeb i do reagowania na nowe wyzwania (tabela numer 17) oraz nowych form aktywizowania i integrowania mieszkańców (tabela numer 18), przy jednoczesnym poszerzaniu usług specjalistycznych, to wizja przedstawiona w rozdziale drugim może okazać się realna.

ROZDZIAŁ IV

KONTEKSTY REALIZACJI STRATEGII

Jarocińska Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych do 2030 roku obejmuje dużo szerszy zakres zagadnień i zadań niż tradycyjnie opracowywane dokumenty tego typu. Poza tym będzie realizowana przez wiele lat, dlatego potrzebna jest charakterystyka kontekstów jej realizacji i łączących ich powiązań.

Charakteryzując konteksty odnosimy się głównie do dokumentów strategicznych i programowych, które wyznaczają lub rekomendują określony tok postępowania oraz wskazują na ramy prawne lub preferowane podejścia i filozofie działania. Przyjęliśmy przy tym zasadę „od szczegółu do ogółu”. Zaczynamy więc od kontekstu lokalnego, by kolejno przejść do ponadlokalnego (powiatowego), regionalnego, krajowego i europejskiego. Na każdym z wymienionych poziomów powstają dokumenty, których treść może okazać się istotna z punktu widzenia możliwości i ograniczeń w realizacji tej strategii.

4.1. KONTEKST LOKALNY

W Jarocinie powstaje wiele opracowań, które mają lub mogą mieć znaczenie z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej czy ściśle z nią tutaj powiązanej polityki kulturalnej.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Jarocin opracowany został przyjęty na początku 2018 r., po dwuletnich analizach, badaniach i konsultacjach społecznych. Dokument opracowano zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

Z celami i misją Jarocińskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych do 2030 roku korespondują następujące cele programu rewitalizacji:

Cel strategiczny nr 1: Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców. Kierunki działań: 1. Aktywizacja mieszkańców 2. Budowanie tożsamości lokalnej 3. Działania mające na celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu 4. Wsparcie inicjatyw oddolnych i działań organizacji pozarządowych. 5. Prowadzenie działań edukacyjnych podnoszących poziom edukacji.

Cel strategiczny nr 3: Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, zapewnienie bezpieczeństwa i obsługi mieszkańców

Cel strategiczny nr 5: Nowoczesne rozwiązania z zakresu komunikacji

Strategia Rozwoju Gminy Jarocin **Strategia Rozwoju Gminy Jarocin** opracowana została w 2010 roku i przyjęta Uchwałą nr LXV/614/2010 Rady Miejskiej w Jarocinie z dnia 29 września 2010 roku. Dokument wyznacza długofalowe cele i kierunki rozwoju, a okres obowiązywania wynosi 15 lat.

Plan rozwoju lokalnego 2021-2024. Jarocin miastem jutra. Jest bardzo ambitnym, nowoczesnym i prospołecznym programem, który powstał i jest realizowany w sposób partycypacyjny. Z celami Strategii 2030 szczególnie korespondują następujące cele i priorytety:

Cel nr 2 – WSPÓLNOTA LOKALNA AWANGARDOWYCH DZIAŁAŃ

Miasto z dostępną przestrzenią dla wykluczonych

Miasto wspierające inicjatywy społeczności

Miasto z przyjazną społecznie przestrzenią

Nowatorskie mieszkalnictwo

Miasto zaangażowanej młodzieży

Jarocin w zdrowej formie

Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023 jest dokumentem szczegółowo opisującym realizowane i planowane działania na rzecz rodziny, w tym, między innymi kwestię prowadzenia placówek wsparcia dziennego, profilaktyki, animowania rodzin wspierających oraz innych organizacji i podmiotów udzielających wsparcia.

Strategia rozwoju biblioteki publicznej Gminy i Miasta Jarocin na lata 2018-2022, obejmuje, co prawda krótki okres, ale jest przewidziana kontynuacja, która zachowa dotychczasowe, prospołeczne filary, istotne z punktu widzenia celów niniejszej strategii:

Stworzenie w bibliotece przestrzeni i warunków dla społecznego i kulturowego rozwoju młodych ludzi. Aktualizacja oferty biblioteki i dostosowanie jej do potrzeb społeczności lokalnych. Zwiększenie efektywności współpracy z NGO i biznesem lokalnym. Integracja małych społeczności.

4.2. KONTEKST POWIATOWY

Jarocińska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku jest ściśle powiązana z strategią powiatową.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jarocińskiego na lata 2021 – 2030 wśród celów strategicznych i operacyjnych wymienia, między innymi: Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy; Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób długotrwale bezrobotnych; Wspieranie procesu integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz osób starszych; Rozwój spójnego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych, osób chorych i starszych i ich rodzin w środowisku lokalnym poprzez integrację środowisk działających w powiecie jarocińskim na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Powiązania między wymienionymi wyżej dokumentami polegają przede wszystkim na tym, że realizacja zadań przewidzianych w strategii gminnej może się przyczynić do osiągnięcia celów zakładanych w strategii powiatowej.

4.3. KONTEKST REGIONALNY

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem regionalnego systemu zarządzania rozwojem, czyli ogółu wszystkich dokumentów o charakterze strategicznym i programowym, w których zdefiniowane są założenia rozwoju województwa wielkopolskiego w poszczególnych obszarach.

Strategia Polityki Społecznej jest uszczegółowieniem planowanej w **Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego** interwencji w obszarze polityki społecznej. SPS jest spójna w celach strategicznych/kierunkach rozwoju ze SRWW w odniesieniu do zdefiniowanych tam wyzwań.

Niniejsza strategia czerpie szereg założeń, danych i rekomendacji z omawianego dokumentu. Co więcej, podjęto decyzję, by typologia adresatów w strategii jarocińskiej była taka sama jak ta zaproponowana w wojewódzkiej. Dzięki temu nasze cele i zadania są ściśle powiązane z celami regionalnymi. To nam zwiększa szansę na rozwój współpracy z samorządem wojewódzkim.

4.4. KONTEKST KRAJOWY

Opracowanie strategii gminnych w obszarze pomocy społecznej reguluje **ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku**. Ustawa ta w **art. 17** określa, że do zadań gminy mających charakter obowiązkowy należy opracowywanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie te dotyczyć mają programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych. To jest najważniejszy dokument prawny, który wyznacza zakres treściowy niniejszej strategii. Poza tym, istotnymi wyznacznikami są: Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; Ustawa z dnia 13 czerwca 2006 r. o zatrudnieniu socjalnym; Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych; Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych; Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Jarocińska Strategia Rozwiązywania Problemów społecznych do 2030 roku wpisuje się w założenia dokumentów strategicznych i operacyjnych w sferze zarządzania rozwojem kraju oraz polityki społecznej, przyjętych na poziomie krajowym, w tym przede wszystkim: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju; Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego; Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego; Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – Regiony Miasta Obszary Wiejskie; Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju; Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu; Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, Strategia Rozwoju Usług Społecznych (deinstytucjonalizacji).

Biorąc pod uwagę przełom jaki dokonał się w Jarocinie w związku z powstaniem w 2021 roku Centrum Usług Społecznych za ważne źródło inspiracji należy uznać publikację pod redakcją Marka Rymczy „Centrum usług społecznych. Od koncepcji do wdrożenia przepisów ustawy”, Warszawa 2021. Warto dodać, że rozdział dwunasty tego opracowania był podstawą opracowania diagnozy przed powołaniem CUS oraz diagnozy będącej podstawą niniejszej strategii („Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych” autorstwa Doroty Bazuń, Joanny

Frątczak-Müller, Małgorzaty Jaskulskiej, Mariusza Kwiatkowskiego, Anny Mielczarek-Żejmo).

4.5. KONTEKST EUROPEJSKI I GLOBALNY

Strategia pośrednio odnosi się do dokumentów europejskich i globalnych, kluczowych dla rozwoju polityki społecznej. Między innymi: Dokument **Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju** (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development) przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ)

Ponadto Strategia wpisuje się w założenia innych dokumentów międzynarodowych, takich jak przede wszystkim: Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych; Konwencja ONZ o prawach dziecka; Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

ROZDZIAŁ IV

REALIZACJA STRATEGII

5.1. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Jarocińskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku będzie Centrum Usług Społecznych. Sformułowane w dokumencie cele i zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Ze względu na szeroki zakres merytoryczny, czas obowiązywania dokumentu i wielu realizatorów nie jest możliwe precyzyjne określenie ram finansowych dokumentu strategicznego. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji Strategii będą: 1) Budżet Gminy Jarocin, 2) Budżet Wojewody, 3) Budżet Samorządu Województwa i inne.

Realizacja zadań będzie uzależniona od możliwości finansowych Gminy oraz od możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Ramy finansowe strategii obejmują szacunkowe środki przeznaczone na jej realizację, a finansowane z budżetu gminy. Na etapie tworzenia strategii trudno jest oszacować środki, które mogą zostać pozyskane przez realizatorów strategii z innych źródeł, np. w drodze projektów konkursowych czy sponsoringu.

5.2. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA

Proces monitoringu polega na sprawdzaniu i w razie potrzeby korygowaniu Strategii. Sprawdzanie polega na systematyczne gromadzeniu danych dotyczących poziomu realizacji zadań. Funkcja korygująca polega na wprowadzaniu do zapisów strategii aktualizacji wynikających z uwarunkowań, które nie zostały wcześniej uwzględnione bądź które uległy zmianie. Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych celów.

Monitoring Strategii będzie statym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian w zakresie realizacji wybranych zadań. Dzięki temu możliwe będzie ustalenie na ile podjęte działania były słuszne i skuteczne.

Odpowiedzialnym za realizację monitoringu będzie Dyrektor Centrum Usług Społecznych, który raz w roku będzie dokonywał monitoringu, a w razie konieczności ewaluacji wniesie o powołanie zespołu do wdrożenia i ewaluacji strategii. Dyrektor CUS raz w roku przedstawi Radzie Miejskiej raport monitoringowy, w którym poda poziom wykonania określonych zadań. Ewaluacja strategii będzie przeprowadzana corocznie. Ocena wykonania założeń w strategii będzie prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych źródeł przekazanych do koordynatora strategii, którym jest Centrum Usług Społecznych w Jarocinie, od realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań.

W 2020 roku Gmina Jarocin współpracowała z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- Stowarzyszenie „Rodzina-Szkoła-Gmina” w Roszkowie
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Siedlemin „Szkoła Dzieciom”
- Stowarzyszenie Edukacyjne „Nasza Szkoła” w Bachorzewie
- Stowarzyszenie Edukacyjne w Łuszczanowie
- Stowarzyszenie Pomocy Szkole „Żak” w Prusach
- Potarzyckie Stowarzyszenie Oświatowe
- Fundacja Rozwoju Południowej Wielkopolski
- Fundacja ZOO Zaradni Odważni Oryginalni w Wilkowie
- Rugby Klub Sparta Jarocin
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Białe Tygrysy Jarocin
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Tęcza” im. Macieja Kostki w Radlinie
- Międzyszkolny Klub Sportowy Jarocin
- Związek Harcerstwa Polskiego - Chorągiew Wielkopolska - Hufiec Jarocin
- Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Antonio” Jarocin
- Jarociński Klub Sportowy „Jarota”
- Stowarzyszenie Edukacyjne na rzecz rozwoju Szkoły Podstawowej nr 4 „Przyjaciele Czwórki”
- Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny Jarocin
- Stowarzyszenie na Rzecz Witaszyc
- Stowarzyszenie na rzecz wsi Roszków
- Jarociński Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Stowarzyszenie OPUS w Jarocinie
- Dom Zakonny w Jarocinie Prowincji Św. Franciszka z Asyżu
- Stowarzyszenie Biegacze Jarocin
- Fundacja 750-lecia Jarocina
- Stowarzyszenie na rzecz wsparcia i rozwoju Familia w Jarocinie
- Jarocińskie Stowarzyszenie "POMOST"
- Jarocińskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "SENIOR"
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta - Koło Pleszewskie
- Caritas Diecezji Kaliskiej (s. 15-17)